

Filosofické základy Rakouské ekonomie

(David Gordon)

Bawerk.eu

Překlad: Hynek Řihák

Brno 2023

Filosofické základy Rakouské ekonomie

Rakouská škola ekonomie vyrostla v opozici k Německé historické škole. A Karel Menger (1840-1921) rozvinul svoje metodologické postoje v boji s touto rivalskou skupinou. Chtěl bych prvně pojednat o filosofické doktríně Německé historické školy, protože to prohloubí naše chápání rozdílů ohledně Rakouské pozice.

Následně budu zkoumat některé filosofické vlivy na zakladatele Rakouské školy, zvláště vliv Franze Brentana (1838-1917) a jeho následovníků. Brentano byl vedoucím rakouským filosofem pozdního 19. století. Dával přednost k návratu k Aristotelovi a já zdůrazním aristotelovské kořeny Rakouské školy.

Eugen Böhm von Bawerk (1851-1914), druhá velká postava Rakouské školy po Mengerovi, byl ovlivněn dosti jinou školou filosofie, nominalisty. Krátce prozkoumám jeho důraz na pojmovou jasnost.

Ludwig von Mises (1881-1973), největší ekonom Rakouské školy 20. století, se stal sám cílem filosofických útoků. Hnutí logických pozitivistů podrobilo jeho deduktivní metodu nebo praxeologii tvrdému zkoumání. Filosofové vídeňského kruhu tvrdili, že věda je empirická. Dedukce nám nemůže dát znalosti o světě bez použití nededuktivních předpokladů. Prozkoumáme sílu pozitivistické kritiky.

Před začátkem diskuse o Rakouských ekonomech, myslím bude zásadní poznamenat to, že v intelektuální historii je běžně dosti obtížné určit, kdo ovlivnil daného autora. Člověk může dosti často ukázat paralely mezi doktrínami, ale kromě zvláštních případů, člověk nemůže docílit obvykle ne více než nějakého svůdné hypotézy. Pokud daný autor přímo uvede, že byl ovlivněn nějakou osobou, pak člověk může samozřejmě jít dále než jsou dohady; ale, naneštěstí, myslitelé, které zde zvažujeme, byly jen málokdy určité, pokud šlo o jejich intelektuální zdroje. Stať presentovaná dále usiluje o to, být co nejpravděpodobnější. Avšak žádná historická interpretace není apoditicky pravdivá.

Německá historická škola zahrnuje mezi jinými Adolfa Wagnera, Karla Kniese a Gustava Schmollera. Ačkoliv mnoho lidí si myslí, že tato skupina je omezena na 19. století, trvala podstatně déle. Werner Sombart (1863-1941), nejdůležitější člen mladší Historické školy, zemřel v roce 1941. Sombart se mimochodem znal s von Misesem a učil Ludwiga Lachmanna. Jiný ekonom Othmar Spann (1878-1950), který měl pochopení pro Historickou školu, žil do roku 1950. Po krátký čas byl Spann učitelem Friedricha von Hayeka, ale Hayek byl ze Spannova semináře vyloučen.

Pohled Německé ekonomické školy na ekonomii se lišil nejen od Rakouské ekonomické školy, ale také od klasické ekonomie. Členové této skupiny odmítali ekonomické zákony, i takové základní principy jako je zákon nabídky a poptávky. Považovali ekonomii za historickou a praktickou disciplínu.

Jaksi v duchu Aristotela, který charakterizoval ekonomii jako studium řízení domácnosti, přemýšleli o ekonomii jako o vědě o státním řízení. Zde pokračovali v tradici německých merkantelistů 17. a 18. věku, tzv. Kameralistů. Zajímali se o ekonomickou teorii méně než o vzestup moci státu, obzvláště pruského státu nebo po roce 1871 Německé říše, v které Prusko tvořilo základní prvek.

Tyto názory sotva zní jako by byly založeny na filosofii. Nicméně, jak se mi jeví, silné filosofické proudy pomáhaly vytvořit charakteristické doktríny Historické školy. Obzvláště byli členové této školy do určitého rozsahu ovlivněni nejvlivnějším a nejdůležitějším německým filosofem ranného 19. století, G. W. F. Hegelem (1770-1831).

Hegel byl dosti dobře informován o ekonomii. Četl velmi pečlivě britské ekonomy včetně Adama Smithe; sir James Steuart byl zvláště jeho oblíbencem. Hegel neodmítal trh: docela naopak, domníval se, že majetek a právo se účastnit dobrovolné směny byly nejdůležitějšími základy pro dobrou společnost. [1]

Hegel považoval rozvinutí autonomie za základ pro každého jednotlivce ve společnosti; v tomto ohledu se v žádné míře neodchýlil od Immanuela Kanta. Aby se svobodně rozhodoval, člověk potřebuje mít vlastnictví pomocí jehož rozvoje člověk formuje svoji osobnost. Dále potřebuje člověk dělat rozhodnutí. Směna poskytuje lidem právě takové příležitosti, které potřebují. [2]

Hegel nicméně nemůže být považován za podporovatele svobodného trhu, jedno zda v plnohodnotném Rakouském ekonomickém smyslu nebo v mírnějším kabátě většiny amerických ekonomů. Svoboda směny existuje v rámci občanské společnosti, ale občanská společnost je předmětem kontroly ze strany státu.

Při vytváření koncepce řádného společenského řádu, Hegel použil jednu ze svých nejdůležitějších filosofických doktrín. Názor, o nějž tu jde, ovlivnil hlavní následovníky Kanta - Johanna Fichte a Friedricha Schellinga stejně jako Hegela. Obvykle je nazýván doktrínou vnitřních vztahů (internal relations).

Podle tohoto principu vše, co existuje je spolu svázáno v těsné jednotě. Přesněji, jestliže dvě hmoty jsou v nějakém vztahu, nebude zde stejná hmota, jestliže dojde ke změně vztahu. Vztah vytváří relativní vlastnost, která je částí podstaty jejího nositele. [3]

Jeden příklad toto pravděpodobně vysvětlí lépe. Předpokládejme, že neznám presidenta Billa Clintona. Pokud bych se s ním setkal, zůstal bych tím samým člověkem. Nemít známost s Clintonem není součástí mé podstaty. Tak to přinejmenším říká zdravý rozum.

Stoupenec vnitřních vztahů toto popírá. Myslí si, že všechny charakteristiky entity jsou pro ni podstatné. Moje setkání s presidentem Clintonem ovlivňuje všechny mé ostatní vlastnosti. Osoba, která se setkala s presidentem je jinou osobou, než osoba, která se s ním neseetkala, jakkoliv jsou si jinak tyto dvě osoby podobné.

Navíc vztahy každé jednotlivé hmoty pokrývají celý vesmír. Vše je spojeno s čímkoliv jiným. Doktrína vnitřních vztahů má drastické následky pro vědu. Protože všechny věci jsou spojeny, plná znalost čehokoliv vyžaduje znalost všeho. Charakteristická metoda ekonomie postupuje skrze použití teorií anebo modelů. Tyto zvažují určité skupiny faktorů izolovaně od zbytku světa. Podporovatelé vnitřních vztahů by považovali tuto metodu za nelegitimní. Zvažovat jisté faktory odděleně od všeho ostatního má dle nich vést ke špatnému závěru. Místo toho by ekonom měl zajít tak daleko, aby mohl mítí celkový obrázek všeho spojeného s ekonomii.

Tak ekonomie by neměla býti ostře oddělena od jiných disciplín spojených se společností. Měla by být studována společně s historií, politikou, etikou atd. Každý ekonomický systém existuje jako konkrétní entita usazená v konkrétní společnosti. Nejsou zde žádné univerzální ekonomické zákony, protože tyto předpokládají to, že ekonomii můžeme studovat odděleně od zbytku společnosti. Nanejvýše jsou ekonomické zákony omezeny na určité typy společností.

Názor, že ekonomie je těsně propletena s jinými společenskými institucemi je aplikací kategorie z Hegelovy knihy Logiky: jde o organickou jednotu. [4] U zvířete jsou části funkcí ve vztahu k dalším funkcím podřízeny celému organismu. To je přesně způsob jakým ekonomie funguje podle Historické školy.

Hegel si v žádném případě nemyslel, že organická jednotu je nejvyšší kategorií. Bylo to nicméně nejdále kam mohl člověk ve vědách dojít. Ačkoliv jsem zaměřil toto pojednání o organické jednotě na ekonomii, Hegel aplikoval tento názor velmi extenzivně jinde. V jeho zřídka studované "Filosofie přírody," druhého svazku "Encyklopedie filosofických věd," kritizoval sira Isaaca Newtona. Kant viděl Newtonovu fyziku jako ideál vědění; ale pro Hegela trpěly Newtonovy teorie základní vadou. Newton ostře odlišoval fyziku od jiných oblastí vědění: jeho systém spočíval jen na určitém souboru předpokladů. V kontrastu k tomu Hegel oceňoval Jana Keplera, který se snažil přenést zákony astronomie do souladu s mystickou numerologií.

Hegel se pokoušel aplikovat v praxi to, co učil v teorii. Ve své doktorské disertaci se snažil ukázat, že počet planet ve sluneční soustavě má nutně být sedm. Pokud by nebyl počet planet právě sedm: tak by to bylo v rozporu s doktrínou vnitřních vztahů. Krátce po té, co disertace vznikla, byla objevena další planeta, která tuto záležitost dosti narušila. Nicméně Hegel nikdy nezrevidoval svůj názor, že všechny vztahy jsou nutné.

Je zde ještě jedna část Hegelovy filosofie, která překáží cestě k ekonomické vědě. Když ekonomie a jiné vědy dnes vytvářejí zákony, aplikují je na budoucnost stejně jako na minulost. Pro příklad podle zákona poptávky nárůst poptávaného množství komodity povede k vzestupu její ceny, pokud se ostatní věci nezmění. Tento zákon není aplikován jen na minulé vzestupy v poptávce, ale také na budoucí nárůsty poptávky.

Hegel pochyboval o tom, zda je budoucnost vůbec předpověditelná, přinejmenším ve významných ohledech. Filosof mohl jen shrnout minulost: nemohl odhalit budoucí pokrok absolutního ducha. Jak slavně prohlásil v předmluvě ke knize "Základy filosofie práva," "sova bohyně Minervy roztáhla svá křídla jen za soumraku."

Někdo by mohl namítnou, že Hegel sám, se nejznatelněji ve "Filosofii dějin," pokoušel dospět k zákonům historického vývoje. Opravdu, kvůli tomuto důvodu ho Karel Popper označil za "historizujícího." [5] Ale ve skutečnosti jeho pohled na historii je přesně shodný se skepticismem o budoucnosti, který je mu připisován.

Hegelův zákon o historii jakožto nárůstu svobody byl popisem minulosti. Nepokoušel se předpovídat budoucí vývoj. Jistěže, člověk může říci, že budoucnost, kamkoliv se obrátí, bude řízena Duchem světa. Je také pravdou, že konečným stadiem dialektiky je Absolutní myšlenka, která přichází k plnému uvědomění si sama sebe. To nicméně neumožňuje předpovídání jednotlivých trendů nebo událostí.

Paralela s Historickou školou je zde zjevná. Sombart a jiní členové Historické školy se také pokoušeli osvětlit stádia historického vývoje. Jejich činění tak bylo dosti konsistentní s odmítnutím universálních zákonů.

Pokus o popis Hegelova systému zde se musí setkat s jednou silnou námitkou. Připusťme, že Hegel zastával filosofickou pozici, tj. vnitřní vztahy a neschopnost předpovídat budoucnost, které jsou nepřátelské ekonomické vědě, z toho nevyplývá, že si myslel, že každá věda je ovládána těmito předpoklady. Jde o filosofické teorie, ne o vědecké teorie.

Je jistě správné to, že Hegelova filosofie není logicky nekonsistentní s ekonomickou vědou. Ale do rozsahu v jakém se této filosofii dostala do obecného rozšíření, její základní předpoklady mají tendenci bránit růstu vědecké ekonomie. Důkaz pro toto

spočívá zřetelně v doktríně Historické školy a jejich hegeliánských paralel. Kritika "metody izolace" ze strany Sombarta a jiných, je obzvláště inspirována vnitřními vztahy.

Zde si musíme povšimnout jedné potencionálně mylné interpretace. Netvrdím, že členové Historické školy se sami považovali za Hegeliány. Po Hegelově smrti v roce 1831, jeho filosofie upadla v zapomnění. Nicméně základní předpoklady jeho učení v německém intelektuálním životě přetrvaly.

Paralely mezi Hegelem a Historickou školou jdou za filosofii. Specifické ekonomické doktríny hlášané školou odráží Hegelovy názory. Základní kritika, kterou Historická škola mířila proti kapitalismu, se týkala zanedbání zemědělství. Nepatřičným důrazem na ekonomickou efektivnost byly ohroženy zánikem tradiční metody zemědělství. Kvůli této záležitosti mohlo zemědělství trpět absolutním úpadkem, jestliže by tlak trhu přivedl zemědělce a zemědělské dělníky ke vstupu do průmyslu.

Zisky z efektivnosti byly pro Historickou školu málo zajímavé. Místo toho bylo pro ně zemědělství páteří společnosti a mělo být zachováno. Přesně ta samá pozice je k nalezení v Hegelově práci "Základy filosofie práva." Zemědělství je počítáno k "aktivu," které musí být zachráněno: obdrží zastoupení jako korporátní těleso v parlamentu.

Obecněji, Hegel viděl stát jako ředitele ekonomiky. "Občanská společnost," ačkoliv není součástí státu, spadá pod jeho autoritu. Povolit neomezené pole působnosti údajným zákonům klasické ekonomie by znamenalo podřízení vyšší entity, státu, nižší entitě, ekonomice. Místo toho měla být ekonomika manipulována ke zvýšení moci státu.

Není náhodou, domnívám se, že Historická škola dávala přednost stejnému názoru. Von Mises v knize "Omnipotent Government" popsal detailně způsob, kterým němečtí ekonomové před 1. světovou válkou obhajovali použití ekonomiky, jakožto prostředku k podpoře státní moci. Obchod by neměl být svobodný, ale řízený státem ve prospěch jeho vlastních zájmů. [6]

Rakouská ekonomická škola stála v diametrální opozici proti Německé historické škole. [7] Ve světle značných rozdílů těchto dvou škol by mohl člověk očekávat podstatné rozdíly ve filosofickém pozadí. To je skutečně to, co člověk najde. Vedoucím filosofem, který ovlivnil Karla Mengera, byl Franz Brentano. Ten resolutně odmítl doktrínu vnitřních vztahů spolu s ostatkem hegeliánským systémem.

Brentano byl profesorem filosofie na Vídeňské universitě během druhé poloviny 19. století, byl kolegou a přítelem Mengera. Brentano byl po většinu svého dospělého života římskokatolickým duchovním; ale po teologických sporech opustil církev a byl nucen

resignovat na profesuru.

Jeho scholastické vzdělávání přispělo silně k jeho zájmu o Aristotela. Pohrdal Kantem a Hegelem, pohlížel na ně jako na zpátečnické figurky. Pro náš současný výklad je důležité, že odmítl doktrínu vnitřních vztahů.

Nevěřil, že vše je vnitřně spojeno se vším jiným, že nic nemůže být zkoumáno odděleně. Přesně naopak, mysl je ostře oddělena od okolního světa. Navíc, Brentano rozšířil svůj analytický, rozpitvávající přístup na samotnou mysl. Odlišoval akty vědomí od jejich cílů.

Brentano studoval mysl, kniha "Psychologie z empirického hlediska," byla pravděpodobně jeho nejslavnější prací a přispěla vitálními příspěvky k pochopení rakouské teorie hodnoty. Brentano v této práci a v několika menších dílech aplikoval svůj obecný názor ohledně mysli na koncept hodnoty. Jeho přístup k mysli odvrhl převažující názor na duševní zvyky téměř všech filosofů od dob Reného Descartese. Pozice, které oponoval, byla obzvláště charakteristická pro britské empiriky.

Filosofové jako John Locke (1632-1704) a David Hume (1711-1776) měli za to, zjednodušeně, že myšlenky jsou obrazy, které vtisknou do mysli předměty, které se nalézají v okolí člověka. Přinejmenším, když získá nějaký vjem, je mysl pasivní. Empirici do určitého rozsahu rozeznávali aktivní síly mysli. Ale aby aktivní síly fungovaly, mysl musí mít prvně myšlenky, které byly do ní vtisknuty. (Vrozené myšlenky jsou komplikací, která může být pro naše účely zanedbána.)

Práce mysli při vnímání podle Lockeho a Humeho byla v zásadě automatická. Pokud někdo vidí určitý objekt, myšlenka vstoupí do jeho mysli. Různé myšlenky, které člověk shromáždil, jsou propojeny zákony sdružování. Je zde malý prostor pro to, aby mysl operovala v autonomním módu. Opravdu, Hume popíral, že oddělená myšlenka by mohla sama o sobě existovat: vše, co mohl objevit, byl tok vjemů.

Brentano odmítl zcela tuto pozici, tak jak je tu načrtnuta. "Myšlenky" empiriků ve skutečnosti nevytvářejí duševní aktivity: spíše, do rozsahu v jakém vůbec existují, jsou předmětem aktivity lidské mysli. Jestliže, pro příklad, přemýšlím o křesle, moje duševní aktivita není obrázkem křesla, který se nalézá v mé mysli. Co moje mysl dělá, je přemýšlení o nějakém objektu. Myšlení je jednáním, mentálním "činěním," když nastane. Brentanovým termínem pro duševní aktivitu byla záměrnost (úmyslnost): v jeho slavném tvrzení je "duševním znakem."

Kvůli důležitosti záměrnosti, se odvážíme tento bod blíže vyložit. Záměr je duševním odmítnutím anebo uchopením předmětu: může být zobrazen jako šipka, která směřuje od

mysli k předmětu.

Při mluvení o "předmětu," jsem se provinil dvojznačností. Někaký předmět nějakého úmyslu může být buď duševním objektem tj. myšlenkou empiriků anebo fyzickým objektem. Může se záměrné jednání rozšířit "ven z" mysli, aby učinilo přímý kontakt s vnějším světem? To je těžká záležitost k zodpovězení, protože Brentanův systém je stran tohoto bodu dosti nejasným. [8]

Menger aplikoval koncept záměrného jednání na ekonomickou hodnotu. Nenakládal s hodnotou jako s pocitem radosti nebo bolesti, který vchází do něčí mysli automaticky, když si člověk povšimne předmětu. Přesně naopak, přednost má v Mengerově systému hodnocení: mám rád X (nebo nemám rád X). Dotčené hodnocení je aktem preference: když úmyslné přemýšlení uchopuje nějaký objekt, tak se hodnocení preferencí "pohybuje" směrem k nějakému cíli. V lehce jiném vyjádření, preferovat něco, znamená to něco hodnotit: umístit to na něčí hodnotovou škálu.

Naopak William Stanley Jevons (1835-1882) měl docela jiné mínění o hodnotě. Položil rovnítko mezi hodnotu a užitečnost nebo radost, které jsou měřitelné v jednotkách. Myslel si, že nějaký předmět vytváří nějaký jistý počet jednotek radosti v mysli člověka, když tento člověk přijde do příslušného kontaktu s objektem. Člověk jako takový má jen málo, co do činění s ohledem na hodnocení. Co vytváří více jednotek radosti, nějaké striktní objektivní jednotky, má být ipso facto hodnotnější.

Konvenční dějiny ekonomického myšlení hodnotí Jevonse, Mengera spolu s Léonem Walrasem jako spolutvůrce "subjektivní revoluce." Ale ve skutečnosti Menger by neměl být umístován do stejné skupiny jako ostatní dva. (Walras zde nebude probírán detailně: měl tendenci brát "hodnotu" jako nějakou arbitrární jednotku nebo jako vyčíslitelnou věc.) Jen Menger měl představu o hodnotě jako o hodnocení, názor, který odrážel Brentanovu analýzu tohoto předmětu.

Menger samozřejmě nebyl jediným důležitým Rakouským ekonomem, který byl ovlivněn filosofií. Jeho žák Eugen Böhm von Bawerk také vykazuje filosofickou tematiku ve svém díle. Podobně jako Menger odmítal tvrzení Historické školy, že zde nejsou žádné univerzálně platné ekonomické zákony. V pronikavé eseji "Control or Economic Law," kritizoval tvrzení, že stát je schopen zajistit prosperující ekonomiku suverénním pohrdáním ekonomickými zákony. Tím, že zastával tento postoj, implicitně odmítl pozici, že všechny vztahy jsou vnitřní; jak jsme již zdůraznili, tato pozice předem bránila tomu, aby byly možné vědecké zákony.

Na rozdíl od Mengera Böhm-Bawerkova nejdůležitější filosofickou inspirací nebyl

Brentano a skrze něho Aristoteles; byl to místo nich středověký filosof William Occam (1285-1347). Doktrína, kterou Böhm-Bawerk převzal od Occama nicméně nebyla výhradně Occamova, ale zůstávala v aristotelovské tradici.

Zmíněný názor byl ten, že pojmy musí být sledovány ke svým původním vjemům, svému konečnému zdroji. Jestliže pro příklad se Hegel odkazuje na Absolutního ducha, analytik v tradici Böhm-Bawerka by se zeptal: odkud pochází tento pojem? Může někdo ukázat jak by se k němu dalo dostat pomocí abstrakce ze zkušenosti? Jestliže to nikdo nemůže, pojem by měl být odmítnut jako nesmyslný.

Ačkoliv se nás tato záležitost bude týkat později, jedno vysvětlení je zde na řadě. Böhm-Bawerk se nedomníval, že každý pojem musí přímo odpovídat něčemu rozeznatelnému smyslu. Zjevně jeho zdroj, Occam, by nikdy takovýto názor nezastával, protože Bůh není rozeznatelný a Occam byl oddaným křesťanem. No, tento postoj je limitovanější. Pojmy, které neodkazují k něčemu rozpoznatelnému, musí být odvozeny z pojmů rozpoznatelných věcí.

Pomocí použití této metody analýzy, Böhm-Bawerk srazil k zemi zmatené úsilí Historické škol snažící se popsat ducha doby a postulovat "zákony" unikátní pro určité kultury. Böhm-Bawerkův cíl v analýze byl praktický. Přál si poznat, jaké vědecké poznání by mohlo být učiněno pomocí pojmů. V tomto směru, i když ne ve filozofickém základu, se jeho postup podobal hledání operačních definic v moderní filozofii vědy.

Böhm-Bawerk se při svém herkulovském úsilí o dosažení jasnosti nezastavil u pojmů. Věnoval minutovou pozornost jednotlivým argumentům rozvinutým jinými ekonomy. Pomocí objevení logických chyb v nich, by mohly býti odhozeny mylné doktríny a mohla býti rozvinuta správná analýza. Nejznámějším případem tohoto postupu je devastující zkoumání ekonomie Karla Marxe.

Věnoval dvě hlavní díla kritice Marxe: jednu kapitolu v knize "Capital and Interest" a odděleně vydaný pamflet "Karl Marx and the Close of His System." Pomocí charakteristicky precizní a detailní práce Böhm-Bawerk podkopal klíčový princip marxistické ekonomie, pracovní teorii hodnoty. Nejznámějším je to, že ukázal, že Marx byl neschopen vysvětlit ceny výrobků pomocí cen práce. Ale charakteristicky to nebylo pro Böhm-Bawerka dostatečné. Ačkoliv právě zmíněný problém, tzv. transformační problém, dostačoval ke zničení marxistické ekonomie, Böhm-Bawerk neomezil svoje pojednání na tento problém. Kritizoval prakticky každou větu v Marxově odvození jeho teorie hodnoty.

Až doposud jsme popisovali způsob, ve kterém filosofické ideje ovlivnily to, jak Menger

a Böhm-Bawerk zacházeli s různými záležitostmi v rámci ekonomické teorie. Ale filosofie je ovlivnila také v širším měřítku. Rakouský pohled na metodu ekonomie odráží význačné filosofické doktríny.

Jedna věc, jak Menger tak Böhm-Bawerk zdůrazňovali velmi mnoho, že pouze jednotlivci jednají, postoj, který je opět dává do opozice k Historické škole s jejími hegelíanskými kořeny. Podle principu metodologického individualismu, státy, třídy a jiné kolektivistické entity jsou redukovatelné na jednotlivce, kteří jsou mezi sebou navzájem ve vztazích. Tvrzení, že "Francie vyhlásila v roce 1870 válku Německu" je zkratkou pro tvrzení o určitých osobách. Tento postoj se může zdát samozřejmým: jeví se podivným, že by stát jednal způsobem, který by nebyl redukovatelný na lidi, kteří ho tvoří.

Nicméně, během 19. století se tento postoj nepovažoval za samozřejmý. Historická škola odmítla metodologický individualismus a byla v tomto odmítnutí spojena s nejpřednějším německým právním historikem té doby, Ottem von Gierkem. I v mnohem pozdějších dobách rakouský ekonom Othmar Spann zastával podobné holistické názory.

Spann, o kterém jsme již krátce pojednali dříve, si myslel, že zvažovat jednotlivce jako oddělené agenty, bylo nejvyšší pošetilostí. Jednotlivci existují ve vztazích, které formují jejich charakter. Člověk musí vzít tyto vztahy jako celek, aby byl schopen další analýzy. Málo ekonomů dnes zastává takový názor, ale skutečnost, že nás hodnotí jako pošetilce, pramení částečně z úspěšné kampaně za individualismu ze strany Rakouských ekonomů.

Jaké jsou psychologické kořeny metodologického individualismu? Zde, navrhuji, abychom se vrátili ještě jednou k Aristotelovi. V "Etice Nikomachově" tento zdůrazňuje individuální lidské jednání. Speklativněji, člověk může poukázat na roli individuálních podstat v "Metafysice," ale rozvíjení tohoto bodu by nás odvedlo na příliš vzdálené pole. [9]

Jiné aristotelovské téma uplatňuje velký vliv na Rakouské ekonomy; a to téma, které lze naštěstí lehce dokumentovat. Charakteristickou metodou Rakouské ekonomie, která dosahuje svého vrcholu ve von Misesovi, je dedukce. Člověk začne se zcela zřejmým axiomen ("člověk jedná") a s pomocí několika pomocných postulátů dedukuje celou vědu o lidském jednání.

Odkud tato teorie o vědě pochází? Ačkoliv, jak bylo dříve zmíněno, je velmi těžké v intelektuální historii demonstrovat přímý vliv, myslím, že není náhodou, že myšlenka deduktivní věd se nalézají v Aristotelově "Druhé analytice." Aristoteles argumentuje, že úplná věda musí začít se zcela zřejmými axiomy a použitím dedukce a postupně list po listu odhalit celou vědeckou disciplínu. Často si podmínky vynutí použití pouhé

empirické hypotézy, ale ta je jen pouhou pomůckou. [10]

Empirická věda existuje jen jako rezervované místo pro opravdovou vědu, která musí pracovat s dedukcí. Když Brentano a jiní oživovali studium Aristotela, stal se tento názor na metodu dostupným pro studium na univerzitách ve starém Rakousku.

Aristoteles také pojednal nutnost zcela zřejmých principů v "Etice Nikomachově." Zdůraznil, že k obhájení nějakého tvrzení by člověk normálně postupoval odvoláním se na jiné tvrzení. Ale jestliže jsou věci ponechány takto, není úkol splněn. Co naopak obhajuje tvrzení na podporu něčího původního tvrzení? Samozřejmě, člověk může uvést ještě jedno tvrzení, ale tento postup nemůže pokračovat do nekonečna.

Člověk musí začít u jednoho nebo vícero zcela zřejmých axiomů, ze kterých vychází obhajoba. Jestliže toto není uděláno, zdůvodnění rozvinuté na podporu něčího tvrzení visí ve vzduchoprázdnu. Člověk buď vrší obhajobu donekonečna anebo argumentuje v kruhu. Navíc paralela s Rakouskou ekonomickou procedurou je jasná. Praxeologie vyvstává z axiomu jednání, které samo nevyžaduje žádnou další podporu.

Musíme si zde povšimnout běžné chyby. Neplatí z regresní argumentace o obhajobě, že člověk musí vždy sledovat argumenty k samotnému danému axiomu. Vše, co argument ukazuje je, že přinejmenším jeden zcela zřejmý princip je vyžadován jakožto počátek řetězce pro obhajobu tvrzení. Ale nic v této argumentaci neomezuje množství těchto principů.

Jestliže člověk by měl argumentovat tím, že aby se vyhnul nekonečné regresi obhajování, musí člověk přijít k samotnému axiomu, byl by tento argument mylným. Argument, by byl ve zkratce takovým, že protože každé jednotlivé tvrzení, které není zcela zřejmé, vyžaduje obhajobu, musí zde býti nějaké základní tvrzení, které je zdrojem, z něhož je vše ostatní obhájeno. To je ekvivalentní "argumentu," že protože vše má nějakého otce, něco je otcem všeho. Samozřejmě, toto tvrzení je mylné.

Když je tvrzení považováno za zcela zřejmé, tak to neznámá, že se někdo odvolává na psychologickou zkušenost jistoty kvůli podpoře tohoto tvrzení. Činit tak by právě znamenalo tvrdit, že tvrzení není zcela zřejmé, protože jeho zřejmost zde závisí na něčem zcela jiném - psychologické zkušenosti. Zda-li má někdo nějakou "aha" zkušenost ve stylu celostní psychologie, která dochází k tomu, že tvrzení je zcela zřejmým, je nepodstatné.

Tento bod je důležitý, protože současní hermeneutikové tvrdí, že zcela zřejmé axiomy praxeologie jsou fakticky jen axiomy přijímanými jen určitou komunitou. Tento přístup je

jen variantou psychologického pomýlení, které jsme zde již zvažovali. Zda-li určitá skupina přijímá nějaké tvrzení, jako axiom se odlišuje od otázky, zda je axiom zcela zřejmým.

Až doposud jsem tvrdil, že deduktivní metoda Rakouské ekonomie pochází od Aristotela. Ale na mysl přijde zřejmá námitka. Když se obrátíme ke třetí velké postavě Rakouské ekonomické školy, Ludwigu von Misesovi, zdá se, že Aristoteles na scéně chybí. Místo toho se von Mises uchýlil zřetelně k neokantovské terminologii: především považoval tvrzení Rakouské ekonomie za syntézu apriorních pravd. Axiom jednání předpokládá svobodnou volbu, ale to pro von Misesa není nic než předpoklad. Von Mises si netroufá vydávat zákony pro noumenální svět. Člověk nemůže, myslí si, vyloučit možnost, že věda jednoho dne prokáže, že tvrdý determinismus je pravdivým. (Kupodivu, Mises zde převrací Kanta, který si myslel, že jsme značně determinováni, ale noumenálně svobodní).

Vyzvednutím této námitky, nebudu trávit mnoho času. Ačkoliv von Mises se opravdu opírá o kantovský jazyk, nic v jeho systému nezávisí na Kantově systému. Když, pro příklad, von Mises používá frázi "syntéza apriorních tvrzení," jednoduše tím označuje nějaké tvrzení, které je nutně pravdivé a není tautologií. Ti, kdož dávají přednost aristotelovskému přístupu, mohou jednoduše přeložit Misesovy termíny do svých vlastních preferovaných zvyklostí.

Von Misesova hlavní důležitost pro naše účely neleží v jeho kantovském pozlátku. No, skupina filosofů, logických positivistů, které povstala ve 20. letech 20. století, rozvinula doktrínu, které hrozily vyvrácením Rakouského ekonomického systému. Jejich pohledy v určitém rozsahu narážely do Misesova systému, skupina neodmítala jeho ekonomii; byla to místo toho jeho deduktivní metoda, která vyburcovala positivisty k námitkám. Ohledně von Misesa potom naše pozornost se nezaměřuje na filosofy, kteří ho ovlivnili, ale na ty, kteří na něj útočili. V odpovědi na tyto útoky von Mises dále rozvinul a objasnil Rakouskou pozici.

Logičtí positivisté nebo Vídeňský kroužek se setkávali pod vedením Moritze Schlicka (1882-1936), profesora filosofie na Vídeňské universitě. Ačkoliv Schlick vedl skupinu, jeho vlastní názory nebyly ve všech ohledech charakteristické pro tento kroužek. Pro příklad, věřil, že etika je vědou, zatímco většina logických positivistů považuje etická tvrzení za empiricky nesmyslná. [11]

Pravděpodobně nejvíce filosoficky důležitým členem skupiny byl Rudolf Carnap, Němec rodem, ale obyvatel Vídně. Ironicky, bratr Ludwiga von Misesa, Richard von Mises příslušel do tohoto kroužku, stejně jako Karl Menger, syn zakladatele Rakouské

ekonomické školy. Jiný člen, Felix Kaufmann byl také účastníkem semináře Ludwiga von Misesa. Nicméně, podobně jako všichni členové kroužku i on silně oponoval Misesovu deduktivnímu přístupu k ekonomické metodě.

Tato skupina ve svých počátcích nebyla moc vlivná. Eric Voegelin (1901-1985), který byl ve Vídni během 20. a 30. let 20. století mi jednou řekl v rozhovoru, že logičtí pozitivisté byli považováni za excentriky a pomatence. Voegelinův vlastní negativní pohled na tuto skupinu pravděpodobně odráží jeho vzpomínky, ale jeho svědectví je nicméně důležité. Kroužek se stal mnohem vlivnějším po nástupu Adolfa Hitlera k moci roku 1933. Evropská politická situace kulminující v německou anexi Rakouska v březnu 1938, přinutila většinu logických pozitivistů k odchodu do exilu. Mnoho z nich zamířilo do Spojených států a zajistilo si místa na hlavních univerzitách. Většinou se přičítá vlivu logických pozitivistů na americkou filosofii, že většina amerických ekonomů odmítla praxeologii. Považují von Misesovu metodu za staromódní a školometskou, údajně se nedržící diktátu vědecké filosofie.

Základ logického pozitivismu může být pro naše účely uveden jednoduše. Všechna empirická tvrzení, tj. tvrzení o světě musí být testovatelná. Pokud tvrzení nemůže být testováno, potom nemá žádný empirický smysl. "Testovatelným" nebo "verifikovatelným" (ověřitelným) pozitivisté míní "schopným být zaznamenán smysly." To je známé verifikační kritérium smyslu, nejznámější princip Vídeňského kroužku.

Člověk může ihned vidět, že struktura Rakouské ekonomie je v hlubokých problémech, jestliže je přijato verifikační kritérium. Podle von Misesa jsou tvrzení ekonomie nezbytně pravdivá. Ale nezbytná pravdivost nemůže podle názoru pozitivistů poskytovat informace o světě. Jen tvrzení, které mohou být jak pravdivá anebo nepravdivá, závisující na okolnostech, zprostředkovávají informace. Tvrzení, která buď musí být vždy pravdivá anebo musí být nepravdivá, tak nemohou činit. Závěru se nedá, zdá se, uniknout: Rakouská ekonomie nezprostředkuje žádné informace o světě.

Logický pozitivismus nepopírá, že některé propozice musí být pravdivé. Ale, jak bylo řečeno výše, to nenabízí Rakouské ekonomické škole žádnou pomoc. Logicky nutné pravdy jsou jen tautologiemi, tj. tvrzeními, které nezprostředkují žádnou novou informaci o světě. [12] Vrcholným příkladem tautologie je definice. V klasickém otřepaném příkladě, tvrzení "starý mládenec je nikdy neoženěný muž nad jistý věk" nepřináší žádnou informaci o světě. Jen nabízí definici. Nějaká definice nám říká, že dva výrazy mohou být mezi sebou navzájem nahrazeny v nějaké větě, když zachovají dané větě pravdivou hodnotu. V podobném stylu, nějaké nutně nepravdivé tvrzení je negací tautologie. Jestliže bych tvrdil, že někteří staří mládenci jsou ženatí, neprohlašoval bych o realitě mylné

tvrzení. Nesprávně bych jen použil výraz "starý mládenec."

Dostala Rakouská ekonomická škola těmito úvahami devastující úder? Von Mises si to nemyslel. V knize "The Ultimate Foundation of Economic Science," se zabýval tvrzením Karla Poppera, že vědecká tvrzení musí být falsifikovatelná. Ačkoliv Popper nebyl pozitivistou, zamýšlel svoje falsifikační kritérium k oddělení vědy od nevědeckých tvrzení.

Misesův komentář byl odmítavý: "jestliže někdo přijímá terminologii logického pozitivismu... nějaká teorie nebo hypotéza je nevědecká, pokud nemůže být vyvrácena zkušeností. Následkem toho jsou všechny apriorní teorie včetně matematiky a praxeologie nevědecké. To je jen verbální překrucování." [13]

Je jednoduché vidět, že Misesova reakce na kritérium verifikovatelnosti by byla ta stejná. Praxeologie dochází k pravdě pomocí dedukce. Jestliže si někdo přeje definovat "význam" tak, že závěry praxeologie jsou empiricky bezobsažné, proč by se tím měl zabývat? K tomu se nabízí odpověď sama. Logičtí pozitivisté nehledí na svoje kritérium smyslu jako na arbitrární tvrzení, které by mělo být zavrženo někým, kdo nesdílí přichylnost ke kroužku. Naopak, oni tvrdí, že jejich pozice je dobře podepřená. Mají pravdu?

Nemyslím si. Z pohledu faktu je toto kritérium bezcenné, protože každé tvrzení vychází z verifikace (ověření) kritéria. Předpokládejme, že "P" je nekontroverzní verifikovatelné tvrzení, pro příklad "v tomto pokoji je křeslo." Mějme za to, že tvrzení "Q" logický pozitivista odmítá jakožto nesmyslné. Dobrým příkladem je to, za které Rudolf Carnap sklídl výsměch, když volal po skončení s metafysikou. Citoval následující z knihy "Being and Time" od Martina Heideggera (1927): "Ne samo o sobě nic." Nebudu se zde pokoušet toto vysvětlit: člověk může vidět, proč to Carnap uváděl jakožto paradigmatický příklad nesmyslného tvrzení.

Eliminuje verifikační princip toto? Překvapivě nikoliv. Z P my dedukujeme P nebo Q. (Tento krok je nekontroverzní.) Předpokládejme, že logický následek verifikovatelné pozice je sám verifikovatelný, P nebo Q je verifikovatelné. Dále pokud je P verifikovatelné, potom negace P je verifikovatelná; tento princip se zdá být těžko rozporovatelným. Nyní zvažujme tento argument:

P nebo Q
negace P

Q

Tento argument je platný a každý z jeho předpokladů je verifikovatelný. Potom Q je logickým následkem verifikovatelného tvrzení a je potom také verifikovatelné. Jasně, pokud verifikační kritérium nemůže eliminovat "Ne samo o sobě nic," není moc hodnotné.

Falsifikační kritérium nedopadá o mnoho lépe. Jestliže je P falsifikovatelné, potom P a Q je falsifikovatelné. Opět negace P by měla být falsifikovatelná, jestliže je falsifikovatelné P, ačkoliv Karel Popper to neodůvodněně popírá. Argumentem shodným s tím, který je pro verifikaci, uzavřeme, že Q je falsifikovatelné.

Někdo by si mohl myslet, že je to jen trik, lehce se mu dá vyhnout mírnou změnou principu. Bylo zde mnoho pokusů o zformulování kritéria, které by přišlo se "správnými" výsledky, ale doposud vše selhalo v tom, aby odolalo kritice.

Nicméně, někteří lidé vytrvávají v tom, že si myslí, že tento princip je v zásadě dobrý. Kvůli nim, můžeme jít hlouběji, i když s nudnější výhradou, než bylo to, co výše uvedené: proč bychom měli přijmout kritérium verifikace? Nepochybně nám jeho zastánci dluží nějaké argumenty, že tvrzení, které si přejí eliminovat jakožto bezobsažná, jsou opravdu bezobsažná. Ve skutečnosti nám nedávají žádné argumenty. Pravděpodobně nejlepší popis kritéria z bodu pohledu pochopení, se najde v knize Carla Hempela "Aspect of Scientific Explanation" (1965). Hempel důkladně popisuje modifikace a komplikace stran kritéria v desetiletích, kdy bylo diskutováno. Ale nenabízí žádný argument v jeho prospěch. Von Mises měl zcela pravdu. Verifikační kritérium je arbitrární formulací, která nemá žádná tvrzení na svoji podporu.

Před opuštěním verifikačního principu, bych měl zmínit ještě jednu kritiku proti němu namířenou. Mnoho kritiků tvrdí, že toto kritérium vyvrací sebe samo. Samo není ani analytické ani verifikovatelné: Tak jeho samotná aplikace je nesmyslná. Polský fenomenolog Roman Ingarden byl pravděpodobně první, kdo přišel s touto kritikou, a ta byla dále rozpracována velmi efektivně Hansem Hoppem. Nebude zde tuto námitku detailně rozebírat: postačí říci, že jestliže je s ní zacházeno pečlivě, tak tato kritika trefuje do černého. [14]

Podle mého mínění výše uvedené rozvažování rozbíjí logický pozitivismus, přinejmenším pro naše účely. Kvůli velkému vlivu Karla Poppera na současnou ekonomickou metodologii, nicméně myslím, že bude vhodné učinit několik poznámek o jeho variantě pozitivismu.

Popper měl nějaký vliv na Rakouskou ekonomickou školu, z velké části kvůli té skutečnosti, že Friedrich A. von Hayek, jeho blízký přítel, do určité míry opustil

praxeologii a přijal falsifikacionismus. Tím, že tak učinil, Hayek znovu zdůraznil pozitivistický proud ve svém myšlení, který byl přítomen již od jeho studií na universitě. Hayek byl hluboce ohromen fysikem a filosofem Ernstem Machem, jehož názory se v mnoha ohledech podobaly logickému pozitivismu. Mach odmítl ve fysice koncepty, které nebyly odvozeny ze smyslů. Pro příklad, odmítl akceptovat Newtonovu doktrínu absolutního pohybu, protože podle jeho názoru tato postrádala empirické reference. Také odmítl atomismus: atomy v realitě neexistují, ale jsou pouze hypotézou.

Hayekovy machovské tendence se ukázaly v plné síle v "The Sensory Order," jeho studii o vnímání. Popper nemůže být obviňován anebo mu nemůže být připisován Hayekův pozitivismus. Co učinil, bylo to, že způsobil to, že Hayek rozšířil pozitivismu do ekonomie.

Ale to bylo odbočení. Zpět k Popperovi, jeho základní doktrína modifikuje verifikační kritérium. Spíše než by říkal, že smysluplné tvrzení o světě musí být empiricky verifikovatelné, Popper tvrdí, že vědecké tvrzení musí být falsifikovatelné. Popper zcela odmítá spojení s pozitivisty: on zdůrazňuje, že jeho falsifikační kritérium je testem pro vědecká tvrzení, ne kritériem smyslu. Přinejmenším ve svých mladších letech si však na nevědeckých tvrzeních příliš nezakládal; a přestože byl v pozdější době stále ochotnější tolerovat "metafyzická" tvrzení, nepovažoval je za pravdivá ani nepravdivá. Je malým zázrakem, že Carnap a Herbert Feigl klasifikovali Poppera jakožto spojence.

Říci, že předpoklad musí být "falsifikovatelný" namísto "verifikovatelný" se na první pohled zdá triviálním. Jestliže je předpoklad pravdivý, jeho negace je nepravdivý; jestliže je předpoklad nepravdivý, jeho negace je pravdivá. Zvažme pro příklad toto: "Poptávková křivka je skloněná směrem dolů a doprava." Kdykoliv je toto ověřené, negace tohoto, tvrzení, že "poptávková křivka není skloněná dolů a doprava," je nepravdivé.

Dále, protože jakýkoliv předpoklad je verifikovatelný (jak je ukázáno nahoře), negace jakéhokoliv předpokladu je falsifikovatelná. Ale negace předpokladu je samozřejmě také předpokladem. Jeho negace je potom také falsifikovatelná. Protože negace je identická s předpokladem, ze kterého jsme vyšli, můžeme uzavřít, že jakýkoliv předpoklad je jak verifikovatelný, tak falsifikovatelný.

Nač tedy všechen ten povyk? Popperovo falsifikační kritérium je ve skutečnosti mnohem více než trivialitou. Popper tvrdí, že potvrzení předpokladu nezvyšuje pravděpodobnost toho, že je pravdivé, proto odmítá indukci. Bez ohledu na to, jak často poptávková křivka byla shledána klesající dolů a doprava, možnost, že toto tvrzení je pravdivé, ještě nebyla potvrzeno. Von Mises prokázal charakteristický dobrý smysl v tom, že nechtěl mít s Popperovým skepticismem nic co dočinění.

V každém stupni vývoje Rakouské ekonomické školy ji filosofie doprovázela, ačkoliv nebyla dominantně přítomná. Jednání, vůdčí motiv praxeologie, obdrželo v Rakouské tradici zřetelně aristotelovskou analýzu. Rakouská ekonomie a realistická filosofie se zdají být vytvořeny jedna pro druhou.

Poznámky:

[1] Richard Dien Winfield, *The Just Economy* (New York: Routledge, 1988) probírá a obhajuje Hegelovy ekonomické doktríny.

[2] Jeremy Waldron, *The Right to Private Property* (Oxford: Oxford University Press, 1988) důkladně analyzuje Hegelovy argumenty pro soukromé vlastnictví.

[3] Brand Blanshard, *Reason and Analysis* (La Salle, Ill.: Open Court, 1973, str. 475).

[4] Pro obranu organické jednoty od současného hegeliana viz For Errol Harris, *The Foundations of Metaphysics in Science* (New York: Humanities Press, 1965), str. 279–284.

[5] Karl Popper, *The Open Society and Its Enemies*, sv. II (New York: Harper, 1967), str. 27–80.

[6] Ludwig von Mises, *Omnipotent Government* (New Haven: Yale University Press, 1944).

[7] Pojednání o Německé historické škole podané výše bylo ovlivněno Ludwigovou von Misesovou knihou *The Historical Setting of the Austrian School of Economics* (Auburn: Ludwig von Mises Institute, 1984). Nezabýval jsem se rozdíly mezi ranou a pozdní historickou školou. Moje komentáře jsou aplikovatelné v zásadě na tu druhou.

[8] Brentanovy názory jsou velmi dobře analyzovány v in David Bell, *Husserl* (Londýn: Routledge, 1990).

[9] Pro výborné krátké představení Aristotela, viz Henry Veatch, *Aristotle: A Contemporary Appreciation* (Bloomington: University of Indiana, 1974).

[10] Aristoteles věřil, že skrze indukci může člověk dojít k pravdivým původním principům. To vytváří základy pro vědu. Je to rozebráno v Terence Irwin, *Aristotle's First Principles* (Oxford: Oxford University Press, 1988), str. 35.

[11] Tento postoj je notoricky známý jako "emotivní teorie etiky."

[12] J. Albert Coffa, *The Semantic Tradition From Kant to Carnap: To the Vienna Station* (Cambridge: Cambridge University Press, 1991) nám podává komplexní vysvětlení o filosofii logických pozitivistů.

[13] Ludwig von Mises, *The Ultimate Foundation of Economic Science*. (Kansas City: Sheed Andrews a McMeel, 1977), str. 70.

[14] Tato kritika předem předpokládá, že prvnímu argumentu danému výše se dá vyhnout. Jinak je kritérium verifikovatelné, protože všechna tvrzení jsou verifikovatelná. Positivistů neshledává tuto "obranu" ze svého pohledu příjemnou.

Filosofické základy Rakouské ekonomie, Bibliografický esej

[Autor: David Gordon]

Moje diskuse o ekonomické doktríně Německé historické školy leží hlavně na dvou dílech Ludwiga von Misesa: *The Historical Setting of the Austrian School of Economics* (Auburn: Ludwig von Mises Institute, 1984; dostupné v češtině jako *Historické prostředí vzniku Rakouské ekonomické školy* na webu mises.cz) a *Omnipotent Government* (New Haven: Yale University Press, 1944). Erich Streissler tvrdí, že Misesovy poznámky platí jen pro pozdější historickou školu. Raná historická školy měla pro ekonomickou teorii více pochopení. Viz Streisslerovu esej v B. Caldwell, ed. *Carl Menger and His Legacy* (*History of Political Economy*, roční supplementum ke svazku 22, Durham, N.C.: Duke University Press, 1990), str. 31–68. "The Influence of German Economics in the Work of Menger and Marshall" (Glencoe, Ill.: Free Press, 1951).

Co se týče Wenera Sombarta viz příspěvek od Mortina J. Plotnicka, *Werner Sombart and His Type of Economics* (New York: EcoPress, 1937). Sombartův přístup může být ukázán v jeho knize *The Jews and Modern Capitalism* (New York: EcoPress, 1962) a *The Quintessence of Capitalism* (Londýn: T. F. Unwin, Ltd., 1915). Tyto kombinují obrovské množství historických dat s malým množstvím analýzy. Sombart se vyvinul v podporovatele Adolfa Hitlera: viz *A New Social Philosophy* (Princeton: Princeton University Press, 1937). Velmi málo je toho dostupného v angličtině o Othmaru Spannovi; ale jeho *History of Economics* (New York: Norton 1930) jasně ukazuje, jak moc byl ovlivněn německým romantickým myšlením, zvláště Adamem Muellerem. Hegelův vztah k romantismu je komplikovanou záležitostí, která není v této eseji probírána. Pro důkladné zpracování by měla být vzata v úvahu kapitola "Expressionism" v Charles Taylor, *Hegel* (Cambridge: Cambridge University Press, 1975). Také výbornou je kniha *Hegel's Critique of the Enlightenment* od Lewis Hinchmana (Gainesville: University Presses of Florida, 1984).

Hegelovo studium ekonomii je velmi důkladně vysvětleno v Laurence Dickey, *Hegel: Religion, Economics and the Politics of Spirit 1770-1807* (Cambridge: Cambridge University Press, 1987). Zdůrazňuje Hegelův pokus přizpůsobit svoji víru a filosofii svému ekonomickému a historickému bádání.

O doktríně vnitřních vztahů viz knihu od H. H. Joachima, *The Nature of Truth* (Oxford: Clarendon Press, 1906), která představuje silnou obranu této teorie. G. E. Moore v "Internal and External Relations" ve své *Philosophical Studies* (New York: Harcourt, Brace, 1922) je velmi důležitou kritikou. Moore tvrdí, že názor o vnitřních vztazích je

mylný: Říci, že něco bude jiné, pokud to postrádá nějakou vlastnost, kterou to ve skutečnosti má, je triviální pravda. Z toho nevyplývá, že by věc bez některé ze svých relačních vlastností byla nějakou jinou věcí. Brand Blanshard, *Reason and Analysis* (La Salle, Ill.: Open Court, 1973) brání tuto doktrínu před všemi kritiky.

Doktrína vnitřních vztahů je úzce příbuzná s pojmem organické jednoty. O organické jednotě v Hegelově filosofii viz jedno z nejlepších pojednání od J.M.E. McTaggarta, filosofa s výjimečnými vlastními zásluhami. Viz jeho *Studies in the Hegelian Dialectic* (Cambridge: Cambridge University Press, 1922) and *Studies in Hegelian Cosmology* (Cambridge: Cambridge University Press, 1901). Musím varovat čtenáře, že můj obdiv pro McTaggarta jakožto komentátora Hegela, není universálně přijímán.

Silná obrana Hegelova použití organické jednoty od autora důkladně obeznámeného s moderní logikou je v knize *Formal, Transcendental, and Dialectical Logic* (Albany, N.Y.: State University of New York Press, 1987) od Errola Harrisa. Recenzoval jsem toto dílo v *International Philosophical Quarterly* č. 30 (prosinec 1990): str. 503-507. Harris odpověděl v "Reply to Gordon: Formal and Dialectical Logic," *International Philosophical Quarterly* č. 31 (1991); aby toho nebylo málo, odpověděl jsem v "Reply to Harris: On Formal and Transcendental Logic," *International Philosophical Quarterly* č. 32 (1992). Tato výměna pokrývá množství hlavních záležitostí debatovaných mezi zastánci "organického" přístupu k logice a jejich odpůrci. Harrisova výborná kniha *Cosmos and Anthropos* (Atlantic Highlands, N. J.: Humanities Press, 1991) by měla být také studována kvůli hegelíánské analýze vědy.

Jak je zmíněno v textu Karel Popper nabízí protikladnou interpretaci Hegelovy filosofie historie oproti té, které dávám přednost. Ve své *The Poverty of Historicism* (New York: Harper, 1964), se pokouší ukázat, že nemůžeme "předvídat budoucí směřování historie (st. vii). Dle mého názoru, jeho argument je mylný: spoléhá se na neurčitost v "budoucích výsledcích vědy." Nicméně, knihu lze velmi doporučit. Zdaleka nejlepší práci o Hegelově vlivu na německou filosofii 19. věku je John Toews, *Hegelianism* (Cambridge: Cambridge University Press, 1980). Herbert Marcuse hodnotí Hegelův vliv z hlediska "levého hegelianství" v *Reason and Revolution: Hegel and the Rise of Social Theory* (Boston: Beacon Press, 1960). Ačkoliv kniha má některé hodnotné pohledy, její neustálé opakování o "moci negativního myšlení" v Hegelovi je tak trochu obsesivní. Karl Löwith, *From Hegel to Nietzsche* (New York: Anchor, 1967) je práce velmi učená.

Hegelova práce na poli politiky a ekonomie vzbudila v posledních letech enormní zájem. William Maker, edice *Hegel on Economics and Freedom* (Macon, Ga.: Mercer University Press, 1987) předkládá několik rozdílných interpretací. Jedním z nejzajímavějších

příspěvků do tohoto svazku je ten od Richarda Diena Winfielda; ve svém *Reason and Justice* (Albany, N.Y.: State University New York Press, 1988) představuje rozsáhlou obranu hegelíánské ekonomie. Ačkoliv Winfield není úplným podporovatelem svobodného trhu, má mnohem větší sympatie pro kapitalismus než je obvyklé u současných hegelíánů; a rozvíjí nějakou výbornou kritiku Marxe. Harry Brod, *Hegel's Philosophy of Politics* (Boulder, Colo.: Westview Press, 1992) tvrdí, že Hegel nabízí "střední cestu" mezi klasickým liberalismem a marxismem. Kniha Stevena Smithe *Hegel's Critique of Liberalism* (Chicago: University of Chicago Press, 1989) je velmi pečlivě zpracovaná kniha. Kniha Georga Armstronga Kellyho *Hegel's Retreat from Eleusis* (Princeton: Princeton University Press, 1978) dává Hegela do protikladu s pozdějšími politickými mysliteli.

Ačkoliv v textu nedělám nic jiného než, že zmiňuji "občanskou společnost," čtenář by si měl být vědom toho, že toto téma se stává velmi "horkým předmětem" v současné politické filosofii. Rozsáhlým dílem o tomto předmětu je kniha *Civil Society and Political Theory* (Cambridge, Mass.: MIT Press, 1992) od autorů Andrewa Arata a Jeana Cohena. Dalším rozsáhlým svazkem, podobně jako je ten Cohenův a Aratův, ze socialistického bodu pohledu je kniha Johna Keana *Democracy and Civil Society* (Londýn: Verso, 1988). Z. A. Pelczynski, edice, *The State and Civil Society: Studies in Hegel's Political Philosophy* (Cambridge: Cambridge University Press, 1984) obecně hájí Hegela proti obviněním z podpory všemocného státu. Norbert Waszek, *The Scottish Enlightenment and Hegel's Account of 'Civil Society'* (Boston: Kluwer, 1988) je hodnotnou nejen pro předmět, který hlásá její titul, ale také pro Hegelovo studium klasických ekonomů.

Když se od Hegela přesuneme k Brentanovi, tak se dle mého filosofická atmosféra změní k lepšímu. Brentanova hlavní práce je dostupná v anglickém překladu: Franz Brentano, *Psychology from an Empirical Standpoint*, překlad A. C. Rancurello a další, (Londýn: Routledge, 1973). Brentanovo pojednání o "správném" a "nesprávném" hodnotovém posuzování je v knize *The Origin of Our Knowledge of Right and Wrong*, R. překlad M. Chisholm a Elizabeth Schneewindová (Atlantic Highlands, N. J.: Humanities Press, 1969). G. E. Moore zhodnotil Brentanovu hodnotovou teorii v *International Journal of Ethics* svazek 14 (1903), str. 115-123. Brentanova víra v objektivní hodnoty velmi ovlivnila Moora a na čas také Bertranda Russella. Thomas L. Carson v knize *The Status of Morality* (Dordrecht: D. Reidel, 1984) hájí brentanovskou teorii hodnoty. Ludwig von Mises byl jiného mínění stran tohoto předmětu: v knize *Theory and History* (Washington, D.C.: Ludwig von Mises Institute, 1985) str. 36, č.1, odmítl Brentanovu teorii.

Naneštěstí von Mises nerozebírá Brentanovy argumenty. Brentanova doktrína záměrnosti, pravděpodobně jeho klíčový přínos pro filosofii, je probírána do detailu v David Bell,

Husserl (Londýn: Routledge, 1990). Lockeho a Humeho názory na teorii znalostí jsou, obávám se, v textu hrubě zjednodušeny. Pro nápravu viz H. H. Price, *Hume's Theory of the External World* (Oxford: Clarendon, 1940). Tato práce ukazuje jak Hume vystavěl svět ze smyslových dat: krásně napsaná práce a můj osobní favorit. Velmi rozdílná interpretace Humeho epistemologie od té Priceovi, kterou sleduji v textu, je podána Johnem Wrightem v knize *Hume's Skeptical Realism* (Manchester: Manchester University Press, 1983) a v Galen Strawson, *The Secret Connexion: Causation, Realism and Hume* (Oxford: Oxford University Press, 1989). Michael Ayres, *Locke, Volume I: Epistemology* (Londýn: Routledge, 1991) je zdaleka nejlepší knihou o Lockeho teorii znalostí. Spolu s doprovodným svazkem *Ontology*, je to hlavní filosofické pojednání. Ayres brání Lockeho pozice proti mnoha dnešním módním pohledům.

Nejsem si vědom o žádném souhrnném vysvětlení filosofie W.S. Jevonse. Jeho vlastní nejdůležitější prací o teorii znalostí je *The Principles of Science*, dva svazky (Londýn: MacMillan, 1874). Jeho názory na užitečnost jsou v *Theory of Political Economy* (Londýn: MacMillan, 1871). Vitální prací pro porozumění britského empirismu 19. věku je John Skorupski, *John Stuart Mill* (Londýn: Routledge, 1989). Skorupski obhájí mnoho z charakteristických teorií empiriků. Velmi užitečnou knihou, která dává do protikladu britské empiriky a německé romantiky ohledně teorie znalostí, je ta od Hanse Aarsleffa: *From Locke to Saussure* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1982).

Jak je uvedeno v textu Böhm-Bawerkova kritika Marxe poskytuje nejlepší příklady jeho analytické metody. Pozdější kritika Marxovy pracovní teorie hodnoty dluží mnoho Böhm-Bawerkovi, jak může být viděno z jednoho z nejlepších shrnutí současné práce o této teorii v Jon Elster, *Making Sense of Marx* (Cambridge: Cambridge University Press, 1985). Ve své knize *Resurrecting Marx* (Rutgers: Transaction Books, 1990), pojednávám o argumentech Böhm-Bawerka podrobněji než zde.

Metodologický individualismus je samozřejmě jednou z klíčových doktrín Rakouské ekonomické školy. Kniha Alana Garfinkela *Forms of Explanation* (New Haven: Yale University Press, 1981) je důležitou diskusí stran tohoto, ale nepřijímá individualistickou pozici. Stať J. W. N. Watkinse "Ideal Types and Historical Explanation" in Alan Ryan, ed., *The Philosophy of Social Explanation* (Oxford: Oxford University Press, 1973) obhájí metodologický individualismus; podobně dělá Jon Elster v *Making Sense of Marx*, op. cit. Kupodivu, Elster tvrdí, že Marx byl metodologickým individualistou. Margaret Gilbertová v knize *On Social Facts* (Londýn: Routledge, 1989) vycházela z původní pozice o této záležitosti: tvrdí, že společenské fenomény zahrnují "pluralitu subjektů". Viz také Robert Nozick, *The Examined Life* (New York: Simon and Schuster, 1989, str. 73)

Kniha Terence Irwina *Aristotle's First Principles* (Oxford: Oxford University Press, 1988) je mimořádně detailním průvodcem po Aristotelových názorech na řádnou metodu ve filosofii a vědě. Irwinovy poznámky o "slabé a silné dialektice" jsou zvláště užitečné pro porozumění Aristotelovi. Dvě z nejlepších současných diskusí o Etice Nikomachově jsou Sarah Broadie, *Ethics with Aristotle* (Oxford: Oxford University Press, 1991) a Richard Kraut, *Aristotle on the Human Good* (Princeton: Princeton University Press, 1989). Kniha od Douglase Rasmussena a Douglase Den Uyla *Liberty and Nature* (La Salle, Ill.: Open Court, 1991) aplikuje aristotelovský pohled na moderní politickou filosofii. Pro diskusi o aristotelovské a Rakouské ekonomii je základním čtením Barry Smith, "Aristotle, Menger, Mises: An Essay in the Metaphysics of Economics" v B. Caldwell, op. cit. (str. 263-288).

Moje poznámka na straně 23 o zcela zřejmých tvrzeních je odvozena z knihy G. E. Moora *Principia Ethica* (Cambridge: Cambridge University Press, 1903). Kniha Michaela Williamse, *Groundless Belief* (Oxford: Oxford University Press, 1977) argumentuje proti zcela zřejmým tvrzením. Pro stanovisko ohledně hermeneutiky viz hlavní práci této školy: Hans-Georg Gadamer, *Truth and Method* (New York: Seabury Press, 1975).

Moje tvrzení, že von Mises nevyklučoval determinismus (str. 23) se může jevit jako překvapivé, ale je vlastně zdrženlivým tvrzením. Von Mises byl deterministou: myslel si nicméně, že věda není nyní v pozici sto, aby objevila zákony, podle kterých lidská mysl funguje. Proto existuje prostor pro praxeologii, vědu, která bere lidské jednání, jakožto racionálního činitele. Viz knihu *Theory and History*, op. cit. Pro vynikající vysvětlení Kantovy filosofie, viz Paul Guyer, *Kant and the Claims of Knowledge* (Cambridge: Cambridge University Press, 1987). Misesovy poznámky o kategoriích lidského myšlení ho nevedou do náruče Kantových složitých argumentů.

Podle J. Alberta Coffa a jeho knihy *The Semantic Tradition from Kant to Carnap* (Cambridge: Cambridge University Press, 1991) vyrůstá logická pozitivistická filosofie v opozici ke Kantovu tvrzení, že apriorní znalost je založena na čisté intuici. Nejznámějším výkladem pozitivistického verifikačního principu je kniha A. J. Ayera, *Language, Truth and Logic*, rev. ed. (Oxford: Oxford University Press, 1946). Revidovaná edice této knihy by měla být konzultována s Ayerovou reformulací tohoto principu v odpověď na kritiku. Ke konci svého života Ayer tento princip podporoval: viz jeho "Reply to Dummett" in Lewis Hahn, ed., *The Philosophy of A. J. Ayer* (LaSalle, Ill.: Open Court, 1992), str. 149-156. Esej Michaela Dummetta je ve stejném svazku, "The Metaphysics of Verificationism," str. 129-148, by měla být také konzultována. Moje kritika pozitivistického názoru stran smysluplnosti tvrzení vděčí za mnohé knize Alvina Plantinga, *God and Other Minds* (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1967).

V textu tvrdím, že pohled Karla Poppera stran smysluplnost tvrzení není lepší než tvrzení pozitivistů. Pro energický argument tvrdící opak viz W. W. Bartley, III, *Unfathomed Knowledge, Unmeasured Wealth* (La Salle, Ill.: Open Court, 1990). Jeho "kritický racionalismus", zdá se mi, dovoluje člověku věřit v cokoliv, co si vybere: kritika, jíž jsou přesvědčení podrobena, se opírají o arbitrární standardy.

Filosofické základy Rakouské ekonomie – Bibliografie

[Autor: David Gordon]

- Aarsleff, Hans. From Locke to Saussure. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1982.
- Arato, Andrew and Jean Cohen. Civil Society and Political Theory. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1992.
- Ayer, A. J. Language, Truth and Logic. Rev. ed. Oxford: Oxford University Press, 1946.
- Ayres, Michael. Locke, svazek I: Epistemology. Londýn: Routledge, 1991.
- Bartley, W. W., III. Unfathomed Knowledge, Unmeasured Wealth. La Salle, Ill.: Open Court, 1990.
- Bell, David. Husserl. Londýn: Routledge, 1991.
- Blanshard, Brand. Reason and Analysis. La Salle, Ill.: Open Court, 1973.
- Brentano, Franz. The Origin of Our Knowledge of Right and Wrong. Překlad: R. M. Chisholm a Elizabeth Schneewind. Atlantic Highlands, N. J.: Humanities Press, 1969.
- Brentano, Franz. Psychology from an Empirical Standpoint. Překlad A. C. Rancurello, et al. Londýn: Routledge, 1973.
- Broadie, Sarah. Ethics with Aristotle. Oxford: Oxford University Press, 1991.
- Brod, Harry. Hegel's Philosophy of Politics. Boulder, Colo.: Westview Press, 1992.
- Carson, Thomas L. The Status of Morality. Dordrecht: D. Reidel, 1984.
- Coffa, J. Alberto. The Semantic Tradition from Kant to Carnap. Cambridge: Cambridge University Press, 1991.
- Dickey, Laurence. Hegel: Religion, Economics and the Politics of Spirit 1770–1807. Cambridge: Cambridge University Press, 1987.
- Dummett, Michael. "The Metaphysics of Verificationism." In The Philosophy of A.J. Ayer. La Salle, Ill.: Open Court, 1992, str. 129-148.

- Elster, Jon. *Making Sense of Marx*. Cambridge: Cambridge University Press, 1985.
- Garfinkel, Alan. *Forms of Explanation*. New Haven: Yale University Press, 1981.
- Gadamer, Hans-Georg. *Truth and Method*. New York: Seabury Press, 1975.
- Gilbertová, Margaret. *On Social Facts*. Londýn: Routledge, 1989.
- Gordon, David. "Review of Harris: On Formal and Transcendental Logic." *International Philosophical Quarterly* 30 (prosinec 1990).
- Gordon, David. "Reply to Harris: On Formal and Transcendental Logic." *International Philosophical Quarterly* 32 (1992).
- Gordon, David. *Resurrecting Marx*. Rutgers, N.J.: Transaction Books, 1990.
- Guyer, Paul. *Kant and the Claims of Knowledge*. Cambridge University Press, 1987.
- Harris, Errol. *Cosmos and Anthropos*. Atlantic Highlands, N. J.: Humanities Press, 1991. *Formal, Transcendental, and Dialectical Logic*. Albany, N. Y.: State University of New York Press, 1987.
- Harris, Errol. *The Foundations of Metaphysics in Science*. New York: Humanities Press, 1965.
- Harris, Errol. "Reply to Gordon: Formal and Dialectical Logic." *International Philosophical Quarterly* 31 (1991).
- Hahn, Lewis, ed. *The Philosophy of A. J. Ayer*. La Salle, Ill.: Open Court, 1992, str. 149-156.
- Hempel, Carl. *Aspects of Scientific Explanation and Other Essays*. New York: Free Press, 1965.
- Hinchman, Lewis. *Hegel's Critique of the Enlightenment*. Gainesville: University Presses of Florida, 1984.
- Hoppe, Hans-Hermann. *Praxeology and Economic Science*. Auburn, Ala.: Ludwig von Mises Institute, 1988.
- Irwin, T. H. *Aristotle's First Principles*. Oxford: Oxford University Press, 1988.
- Joachim, H.H. *The Nature of Truth*. Oxford, Clarendon, 1906.
- Jevons, W.S. *The Principles of Science*. Londýn: MacMillan, 1874.

- Jevons, W.S. *The Theory of Political Economy*. Londýn: MacMillan, 1871.
- Keane, John. *Democracy and Civil Society*. Londýn: Verso, 1989.
- Kelly, George Armstrong. *Hegel's Retreat from Eleusis*. Princeton: Princeton University Press, 1978.
- Kraut, Richard. *Aristotle on the Human Good*. Princeton: Princeton University Press, 1989.
- Löwith, Karl. *From Hegel to Nietzsche*. New York: Anchor, 1967.
- Maker, William, ed. *Hegel on Economics and Freedom*. Macon, Ga.: Mercer University Press, 1987.
- Marcuse, Herbert. *Reason and Revolution: Hegel and the Rise of Social Theory*. Boston: Beacon Press, 1960.
- McTaggart, J. M. E. *Studies in Hegelian Cosmology*. Cambridge: Cambridge University Press, 1901.
- McTaggart, J. M. E. *Studies in the Hegelian Dialectic*. Cambridge: Cambridge University Press, 1922.
- Mises, Ludwig von. *The Historical Setting of the Austrian School of Economics* (Auburn: Ludwig von Mises Institute, 1984).
- Mises, Ludwig von. *Human Action* (Chicago: Henry. Chicago: Henry Regnery, 1966. (Vyšlo česky ve dvou vydáních a jednom dotisku jako *Lidské jednání u Liberálního institutu*).
- Mises, Ludwig von. *Theory and History*. New Haven: Yale University Press, 1957.
- Mises, Ludwig von. *Omnipotent Government*. New Haven: Yale University Press, 1944 (některé kapitoly přeloženy na Bawerk.eu v elektronické podobě).
- Mises, Ludwig von. *The Ultimate Foundation of Economic Science*. Kansas City: Sheed Andrews and McMeel, 1977.
- Moore, G. E. "Internal and External Relations." *Philosophical Studies*. New York: Harcourt, Brace, 1922.
- Moore, G. E. "Review of Franz Brentano, *The Origin of Knowledge Right and Wrong*." *International Journal of Ethics* 14 (1903): str. 115–123.

- Moore, G. E. *Principia Ethica*. Cambridge: Cambridge University Press, 1903.
- Nagel, Ernst. *The Structure of Science*. New York: Harcourt, Brace, World, 1961.
- Nozick, Robert. *The Examined Life*. New York: Simon and Schuster, 1989.
- Pelczynski, Z. A., ed. *The State and Civil Society: Studies in Hegel's Political Philosophy*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984.
- Plantinga, Alvin. *God and Other Minds*. Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1967.
- Plotnick, Mortin J. *Werner Sombart and His Type of Economics*. New York: EcoPress, 1937.
- Popper, Karl. *The Open Society and Its Enemies*. svazek II. New York: Harper, 1967.
- Popper, Karl. *The Poverty of Historicism*. New York: Harper, 1964.
- Price H. H. *Hume's Theory of the External World*. Oxford: Clarendon, 1940.
- Rasmussen, Douglas and Douglas Den Uyl. *Liberty and Nature*. La Salle, Ill.: Open Court, 1991.
- Rothbard, Murray N. *Ludwig von Mises: Scholar, Creator, Hero*. Auburn, Ala.: Ludwig von Mises Institute, 1988. (Vyšlo česky jako *Ludwig von Mises - základy na Bawerk.eu v elektronické podobě*).
- Skorupski, John. *John Stuart Mill*, Londýn: Routledge, 1989.
- Smith, Barry. "Aristotle, Menger, Mises: An Essay in the Metaphysics of Economics." In B. Caldwell, ed. *History of Political Economy (History of Political Economy, výroční supplementum ke svazku č. 22*, Durham, N.C.: Duke University Press, 1990).
- Smith, Steven. *Hegel's Critique of Liberalism*. Chicago: University of Chicago Press, 1989.
- Sombart, Werner. *A New Social Philosophy*. Princeton: Princeton University Press, 1937.
- Sombart, Werner. *The Jews and Modern Capitalism*. New York: EcoPress, 1962.
- *The Quintessence of Capitalism*. Londýn: T. F. Unwin, 1915.
- Strawson, Galen. *The Secret Connexion: Causation, Realism and Hume*. Oxford: Oxford University Press, 1989.

- Streissler, Erich. "Carl Menger and His Legacy." In B. Caldwell, ed. History of Political Economy (History of Political Economy, výroční supplementum ke svazku č. 22, Durham, N.C.: Duke University Press, 1990).
- Taylor, Charles. "Expressionism." In Hegel. Cambridge: Cambridge University Press, 1975.
- Toews, John. Hegelianism. Cambridge: Cambridge University Press, 1980.
- Watkins, J. W. N. "Ideal Types and Historical Explanation." In The Philosophy of Social Explanation. Alan Ryan. ed. Oxford: Oxford University Press, 1973.
- Waszek, Norbert. The Scottish Enlightenment and Hegel's Account of Civil Society'. Boston: Kluwer, 1988.
- Williams, Michael. Groundless Belief. Oxford: Oxford University Press, 1977.
- Winfield, Richard Dien. Reason and Justice. Albany, N. Y.: State University of New York Press, 1988.
- Wright, John. Hume's Skeptical Realism. Manchester: Manchester University Press, 1983.

Viz také <https://mises.org/what-austrian-economics>.

Dr. David Gordon je zasloužilý člen amerického institutu Ludwiga von Mises. Byl vzdělán na Kalifornské univerzitě v Los Angeles (UCLA), kde získal svůj PhD titul v dějinách idejí. Je autorem knih "Resurrecting Marx: The Analytical Marxists on Freedom, Exploitation and Justice"; "The Philosophical Origins of Austrian Economics" (jejíž překlad jste právě dočetli); "History of Political Philosophy: Plato to Rothbard" (mp3); "An Introduction to Economic Reasoning" a "Critics of Marx". Je také autorem knihy "The Essential Rothbard" (vyšlo česky v elektronické verzi na webu Bawerk.eu jako "Rothbard-základy"). Gordon je také editorem časopisu "Secession, State, and Liberty" a spolu editorem časopisu H.B. Actona "Morals of Markets and Other Essays". Doktor Gordon je editorem "The Mises Review", a přispívá do takových vědeckých časopisů, jako jsou "Analysis", "The International Philosophic Quarterly", "The Journal of Libertarian Studies" a "The Quarterly Journal of Austrian Economics".

Jeho některé články najdete na webu amerického institutu Ludwiga von Mises (Mises.org):

The Mises Review (kompletní archiv)

Philosophical Origins of Austrian Economics

Garrison versus Keynes

Miscalculating Human Interest

Mixed Legacy

The Making of a Mess

Comment on Hospers

Review of Atheism, Ayn Rand, and Other Heresies od George H. Smitha

Jeho recenze článků na téma Rakouské ekonomické školy (Mises.org):

Berger on Capitalism

Bruce L. Benson. The Enterprise of Law

David Conway. A Farewell to Marx

David Schmidtz. The Limits of Government

Donald N. McCloskey. If You're So Smart: The Narrative of Economic Expertise

Gary B. Madison. Understanding: A Phenomenological-Pragmatic Analysis

Henry B. Veatch. Swimming Against the Tide in Contemporary Philosophy

Israel M. Kirzner. Discovery, Capitalism, and Distributive Justice

James M. Buchanan. Ethics and Economic Progress

Jonathan Wolff. Robert Nozick: Property, Justice, and the Minimal State
Justice and Redistributive Taxation: James Buchanan versus Ludwig von Mises
Morris Silver. Fountains of Economic Justice
Paul Edward Gottfried. Carl Schmitt: Politics and Theory
Paul Krugman. Pop Internationalism
Philip Mirowski. More Heat Than Light: Economics as Social
Physics, Physics as Nature's Economics
Robert Formaini. The Myth of Scientific Public Policy
Robert Skidelsky. The Road From Serfdom: The Economic and Political Consequences of
the End of Communism
Second Thoughts on The Philosophical Origins of Austrian Economics
The Origins of Language: A Review
The Philosophical Contributions of Ludwig von Mises
Thomas Sowell. A Conflict of Visions
Tibor Machan. Capitalism and Individualism
Toward a Deconstruction of Utility and Welfare Economics